

Notat 11: Notat om nutidens anbefalinger til international anvendelighed og formidling af karakterer

International anvendelighed var et af den daværende Karakterkommissions fem centrale krav til en moderne karakterskala. 13-skalaen blev dengang fremhævet som en hindring for de studerendes internationale mobilitet. Især undtagelseskarakteren 13 i den danske 13-skala blev i den sammenhæng fremhævet som en udfordring, fordi danske studerende, der søgte optag på gode institutioner i udlandet, risikerede at blive mødt med en forventning om, at de skulle have mange 13-taller for at blive optaget. Det affødte et politiske ønske om at understøtte, at danske studerende blev stillet mere rimeligt, når de søgte uddannelse i udlandet.

ECTS-skalaen indgik dengang i ECTS-systemet som et redskab til at skabe transparens omkring karaktergivning. Karakterkommissionen byggede 7-trins-skalaen op efter ECTS-skalaen, hvilket skulle understøtte, at karaktererne i 7-trins-skalaen kunne oversættes en-til-en til karaktererne i ECTS-skalaen og derigennem gøre dem internationalt anvendelige.

I 2009 blev ECTS-skalaen dog skrevet ud af anbefalingerne i ECTS-systemet og erstattet af nye anbefalinger til at understøtte gennemsigtighed og formidling af karakterer på tværs af de nationale karakterskalaer.

Udfasning af ECTS-skalaen i ECTS-systemets anbefalinger

ECTS-skalaen har været udsat for kritik siden dens implementering i ECTS-systemets anbefalinger. Det var ikke kritik af ECTS-skalaen som egentlig karakterskala, der betød, at den udgik af anbefalingerne. Skalaen blev i stedet kritiseret for, at oversættelse af karakterer i to led (først oversættelse til ECTS-skalaen efterfulgt af oversættelse videre til en ny skala) var upræcist og kunne føre til problemer. I mange europæiske lande findes karakteroplysningerne ikke med større detaljeringsgrad end de trin, der er i den anvendte karakterskala. Når de europæiske landes forskellige karakterskalaer i høj grad varierer i antallet af trin i skalaen, skaber det en usikkerhed i forbindelse med oversættelsen til ECTS-skalaen.

Langt de fleste europæiske karakterskalaer bruger desuden absolut (kriteriebaseret) karaktergivning, hvor karaktererne ikke nødvendigvis følger en fast fordeling fra år til år. En en-til-en oversættelse er derfor ikke nødvendigvis retvisende, og det har betydet, at skalaen ikke blev anvendt ensartet på tværs af lande, institutioner og uddannelser.

Nye anbefalinger

I 2009 udgik ECTS-skalaen derfor af anbefalingerne i ECTS-systemet og blev erstattet af en anbefaling om brug af statistik for den faktiske karaktergivning i form af ECTS grading tables (karakterfordelinger) til at skabe gennemsigtighed med hensyn til karaktergivningen. Sigtet med brug af grading tables er det samme som med ECTS-skalaen, men i stedet for at forsøge at passe

karakterer fra forskellige skalaer ind i en på forhånd fastsat normalfordeling, oversættes karaktererne direkte fra en skala til en anden ved at bruge de faktiske karakterfordelinger for de skalaer og faglige områder, der oversættes imellem.

Det betyder, at der *ikke* er krav om antallet af trin i de to skalaer eller den specifikke fordeling af karaktererne, som der oversættes imellem. Det eneste krav er, at der findes oplysninger om karakterfordelingen for de beståede karakterer efter de to karakterskalaer. Anbefalingen i ECTS-systemet er derfor ændret til, at landene bør offentliggøre de faktiske karakterfordelinger, helst per fagligt område (fx ISCED-kode) per institution.

I ekspertgruppens arbejde betyder det konkret, at forslag til modeller for karakterskalaer ikke nødvendigvis skal følge en fastsat normalfordeling, der passer til fx de 7 trin, som ECTS-skalaen og 7-trins-skalaen bygger på, for at leve op til kravet om international anvendelighed.

Optag af udenlandske ansøgere via Den Koordinerede Tilmelding

Et eksempel på lignende oversættelsesmetode anvendes allerede i dag ved optag af udenlandske ansøgere på de danske videregående uddannelser. Ansøgere til de videregående uddannelser, som søger på baggrund af en udenlandsk gymnasial eksamen fra EU/EØS-lande eller en international gymnasial eksamen, får omregnet deres eksamensresultater til et eksamensgennemsnit på den danske 7-trins-skala. Karaktergennemsnittene fra udenlandske ansøgere oversættes via omregningstabeller. Omregningstabellerne etableres ved sammenligning af fraktiler mellem eksamensresultater fra danske og udenlandske/internationale gymnasiale eksamensresultater. Hvor det er muligt baseres omregningerne på national statistik. Hvor dette ikke er muligt, omregnes via en lineær metode, hvor det antages, at karakterfordelingen er normalfordelt.

Ud over ændringer i anbefalinger til oversættelse af karakterer er EU's officielle vejledning i udarbejdelse af diploma supplements også ændret. Diploma supplements er et engelsksproget bilag til eksamensbeviser med oplysninger om uddannelsen, uddannelsessystemet og de opnåede resultater, som alle danske videregående uddannelser er forpligtet til at udarbejde. Ændringen betyder, at der i stedet for oversættelse af karakterer til ECTS-skalaen skal være en beskrivelse af eksamenssystemet og evt. karakterstatistik i diploma supplementet. Den nye oversættelsesmetode og formidling af karakterer løser dog ikke udfordringen med, at der kan være stor forskel på de faglige krav i de forskellige lande.

Skiftet i ECTS-systemet til en anbefaling om at offentliggøre og bruge grading tables er ikke blevet implementeret i dansk lovgivning. Institutionerne er i dag forpligtede til at offentliggøre statistik for karaktergivningen på deres uddannelser (det er typisk karaktergennemsnit, der offentliggøres og evt. kun for de afsluttende opgaver) men der er ikke krav om offentliggørelse af statistik i form af grade distribution tables, og de danske karakterbekendtgørelser refererer stadig til ECTS-skalaen. De nye anbefalinger er derfor relevante at inddrage i overvejelserne omkring efterfølgende implementering af forslag til modeller for karakterskala.

Perspektiver på formidling af karakterer internationalt fra evalueringen af 7-trins-skalaen

Stadig flere danske studerende rejser ud som en del af deres uddannelsesforløb. Danmark modtager også stadig flere internationale studerende, og karakterer udgør fortsat en central del af adgangskravene i forbindelse med både udvekslingsophold og hele uddannelser i Danmark såvel

som i udlandet. Det er derfor stadig relevant at tilstræbe, at de danske karakterer er internationalt anvendelige.

Selvom ECTS-skalaen ikke længere indgår i ECTS-systemets anbefalinger, er den stadig bredt kendt i Europa og en støtte i institutionernes og studerendes formidling af karakterer ifm. international mobilitet. Langt fra alle internationale medarbejdere på danske videregående uddannelser, der blev interviewet i forbindelse med evalueringen af 7-trins-skalaen, vidste, at skalaen var udgået af ECTS-systemets anbefalinger. Inden for Europa opleves ECTS-skalaen stadig som en hjælp, men uden for Europa kan skalaen være en udfordring. Evalueringen peger på, at ECTS-skalaens bogstaver kan forvirre, fordi et C (oversættelsen af et dansk 7-tal til ECTS-skalaen) for eksempel anses for at være en dårlig karakter i det amerikanske uddannelsessystem. De danske karakterer 4 og 02 oversættes til hhv. D og E, som i andre skalaer er ikke-beståede eller betegner dumpegrænsen.

Evalueringen peger i høj grad også på, at international anvendelighed af karakterer ofte handler mere om formidlingsarbejde end om, hvordan karakterskalaen konkret er opbygget. Både internationale medarbejdere og studerende, der rejser ud, peger på, at Uddannelses- og Forskningsministeriets officielle engelsksprogede beskrivelser af 7-trins-skalaen bliver anvendt, men ofte ikke er tilstrækkelige. Beskrivelserne formår ikke i tilstrækkelig grad at bygge bro mellem på den ene side den danske skala og den danske karaktergivningspraksis og på den anden side skalaerne og karaktergivningspraksis i de lande, som Danmark især sender studerende til. Formidling af karakterer ifm. international mobilitet handler i høj grad også om at forstå det pågældende lands niveau i faglige krav samt bedømmelsessystem og –kultur.

Formidling af undtagelses- og topkarakterer ved optag på eliteuniversiteter

Et af Karakterkommissionens helt centrale kritikpunkter af 13-skalaens internationale anvendelighed var som tidligere nævnt, at 13-tallet var en ”undtagelseskarakter”, der blev givet forholdsvis sjældent, hvilket derfor kunne stille de danske studerende dårligere sammenlignet med andre studerende fra lande med karakterskalaer uden undtagelseskarakterer i optagelsen på udenlandske institutioner, der kræver topkarakterer.

Karakterer spiller stadig en vigtig rolle i optagelsen på eliteuniversiteter i dag og disse universiteter kræver generelt høje karakterer. Flere universiteter, herunder særligt de britiske, har angivne minimumskrav til karakterer, se eksempler herpå i tabel 1. Selvom disse krav oftest ikke er sat til topkarakteren, så bliver de studerende ofte mødt af krav om højere karakterer end angivet, da konkurrencen er stor. For institutioner med fastsatte karakterkrav er kravene som udgangspunkt ufravigelige, og hvis der er krav om topkarakter, så gælder det uanset skala som udgangspunkt.

Tabel 1

Eksempler på specifikke karakterkrav på eliteuniversiteter (2019)

Universitet	Karakterkrav bachelorniveau	Karakterkrav masterniveau
University of Cambridge	Gennemsnit på 11 og forventning om 12 i relevante A-fag	Gennemsnit på 9 efter 7-trins-skalaen og 10 efter 13-skalaen. Hvis uddannelsen har høje krav er der krav om gennemsnit på 10 efter 7-trins-skalaen og 11 efter 13-skalaen
Imperial College London	Gennemsnit på 10 til 12 og det samme i relevante A-fag. "Please note that these are the College minimum entry requirements for the 2019 admissions cycle and each Department is able to and often will, ask for higher grades than listed"	Gennemsnit på højere end 7 efter 7-trins-skalaen og højere end 9 efter 13-skalaen. "Programmes may also often ask for higher than our minimum requirements, due to the demanding and competitive nature of our programmes"
University College London (UCL)	Varierer alt efter hvad der søges optag på. Krav om A*/A*/A i relevante A-fag betyder tilsvarende krav om 12/12/10	Varierer alt efter hvad der søges optag på. Hvis der forudsættes upper second class kræves der gennemsnit på 10 efter 7-trins-skalaen og 10 efter 13-skalaen. Forudsættes der lower second class kræves der gennemsnit på 9 efter 13-skalaen og 7 efter 7-trins-skalaen

Ved krav om topkarakterer risikerer dygtige studerende at komme i klemme, hvis ikke institutionerne på forhånd er oplyst og gjort opmærksom på en karaktergivningspraksis med eventuelle undtagelseskarakterer, og hvis institutionerne ikke vælger at tage højde herfor i deres vurderinger af ansøgerne. Minimumskravene revideres ikke fast, og det kan derfor tage længere tid og kræve vedholdende formidling at ændre urealistiske og urimelige karakterkrav. En udfordring i denne forbindelse kan desuden være, at danske studerende, der søger ud på en hel uddannelse på et eliteuniversitet, ofte selv står med formidlingen af deres karakterer. I forhold til eliteuniversiteter uden faste minimumskrav eller fast praksis for vurdering af danske karakterer, vurderes formidlingen af karakterskalaen i ansøgningssituationen, herunder fx fremvisning af karakterfordelinger, at være en større hjælp for den enkelte ansøger.

Andre lande med en streng karaktergivningspraksis, hvor få bliver tildelt topkarakterer, som fx Holland og Spanien, giver eksempler på, at deres studerende har oplevet udfordringer med at anvende deres karakterer i udlandet. De påpeger, at de oplever, at de oftest kan formidle sig ud af udfordringerne, men der opleves også eksempler på, at eliteuniversiteter er så selektive, at de kræver topkarakterer på trods af, at disse er meget sjældne. Erfaringerne fra andre lande med streng karaktergivningspraksis og karakterers betydning i optagelsen på eliteuniversiteter peger mod, at det i international sammenhæng er mest hensigtsmæssigt at have en karakterskala og en karaktergivningspraksis, der ikke afviger for meget fra de lande, som danske studerende især søger til og dermed ikke kræver uforholdsmæssig yderligere forklaring, end hvad karaktererne og skalaen kan fortælle i sig selv.